

Belasting van het oppervlaktewater door landbouw en natuur, 1990-2019

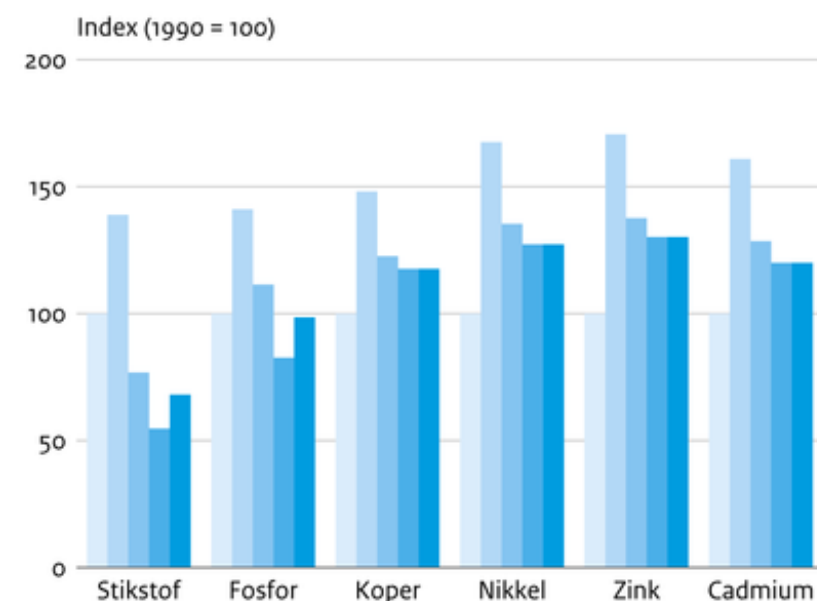
Indicator | 26 januari 2022

U bekijkt op dit moment een archiefversie van deze indicator. De actuele indicatorversie met recentere gegevens kunt u via deze [link](#) [1] bekijken.

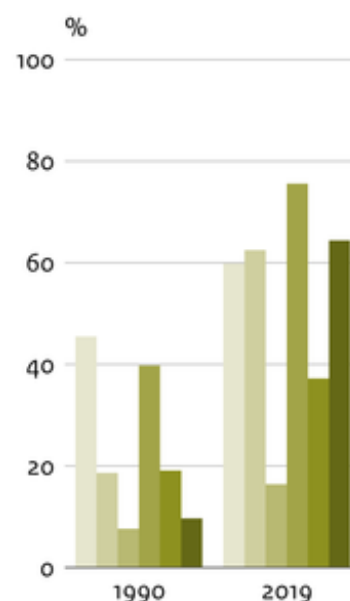
Voor de nutriënten stikstof en fosfor is de bijdrage vanuit de landbouw en de uit- en afspoeling vanuit landbouw- en natuurgronden in 2019 60 respectievelijk 62% van de landelijke belasting; voor de zware metalen is de bijdrage 16% voor koper, 37% voor zink, 64% voor cadmium en 76% voor nikkel.

Belasting van oppervlaktewater door landbouw en natuur

Trend

Landelijke bijdrage

Bron: Emissieregistratie

CBS/okt21
www.clo.nl/nl010322

- [Download figuur](#) [2]
- [Download data \(xlsx\)](#) [3]
- [Download data \(ods\)](#) [4]

Nieuwe tijdreeks uit- en afspoeling nutriënten uit landelijk gebied

Voor de nutriënten stikstof en fosfor en ook voor de getoonde zware metalen nikkel, zink en lood is de uit- en afspoeling van landbouw- en natuurbodems (landelijk gebied) de belangrijkste bron. Deze cijfers zijn voor de hele tijdreeks opnieuw berekend met het Landelijk Waterkwaliteitsmodel (WEnR/Deltares, 2020).

Trends uit- en afspoeling nutriënten

De uit- en afspoeling van stikstof en fosfor uit landbouwgronden en natuurlijke bodems wordt niet alleen bepaald door ontwikkelingen met betrekking tot de bodembelasting maar ook door de relatief grote fluctuaties in de jaarlijkse hoeveelheid neerslag. In de Emissieregistratie worden de cijfers

gepubliceerd op basis van de werkelijke weerjaren, waardoor de variatie in neerslag terug is te vinden in de hele tijdreeks. De uit- en afspoeling van stikstof en fosfor is in het droge jaar 2018 dan ook beduidend lager dan in omliggende jaren. In 2019 was bijna 17% van de uit- en afspoeling van stikstof afkomstig van natuurgronden. Voor fosfor was dat 17,5%.

Erfafspoeling, mee-mesten sloten en glastuinbouw

Binnen de doelgroep landbouw wordt een inschatting gemaakt van de bron erfafspoeling en van de mest die onbedoeld bij het uitrijden in sloten terecht komt, het zogeheten mee-mesten van sloten. Erfafspoeling betreft de hoeveelheden nutriënten die vanuit opslag van kuilvoer op het erf van veeteeltbedrijven met hemelwater afspoelen naar omliggende oppervlaktewateren. De bijdrage van deze 2 bronnen aan het totaal van de belasting vanuit de doelgroep landbouw bedraagt in 2019 bijna 3,5% voor N-totaal en 7% voor P-totaal. Een andere kleine bron is ook de rechtstreekse emissie naar oppervlaktewater vanuit de glastuinbouw. Deze bedraagt voor N-totaal 1% van de totale belasting vanuit landbouw en natuur; voor P-totaal is dat 1,4%.

Trends uit- en afspoeling zware metalen 1990-2014

Voor de zware metalen is de uit- en afspoeling voor het laatst doorgerekend voor 2014. Deze cijfers zijn door-gekopieerd naar 2018 en 2019. In de data-ronde 2021-2022 komen nieuwe cijfers beschikbaar.

Door maatregelen is de toevoer van metalen naar landbouwbodems afgenomen, onder andere door regelgeving die de gehalten zware metalen in veevoer aan een maximum bindt. Ook worden bij de kunstmestproductie schonere grondstoffen gebruikt. De daling van de toevoer is niet altijd uit de gepresenteerde cijfers van de belasting van het oppervlaktewater af te lezen, omdat net zoals bij stikstof en fosfor de uit- en afspoeling van metalen uit landbouwgronden en natuurlijke bodems sterk wordt beïnvloed door de neerslaghoeveelheden.

Als de uit- en afspoeling van metalen voor alle jaren wordt berekend voor een meteorologisch gemiddeld jaar, dan is er nauwelijks een trend zichtbaar. Dit komt door de sterke binding van metalen aan de bodem waardoor er een sterk dempende werking is van veranderingen in de bodembelasting (Renaud et al., 2015).

- [indicator=nl0518]

Referenties

- EmissieRegistratie (2021). [Website Emissieregistratie](#) [5]: jaarcijfers 2019. RIVM, Bilthoven; PBL, Den Haag; CBS, Den Haag; RWS-WVL, Lelystad; WEnR, Wageningen; Deltares, Utrecht; RVO, Utrecht en TNO, Utrecht.
- WEnR en Deltares (2016) Factsheet [Uitspoeling van zware metalen uit landbouw- en natuurbodems](#) [6], versie mei 2016.
- Renaud, L, et al. (2015). [Berekening van uit- en afspoeling van nutriënten- en zware metalen ten behoeve van de Emissieregistratie 2013](#) [7]. Alterra-rapport 2638, Wageningen.
- WEnR en Deltares (2021). [Factsheet Uit- en afspoeling nutriënten door landbouw- en natuurbodems](#) [8], versie juni 2021.

Relevante informatie

- [indicator=nl0085]
- Recente cijfers en beschrijvingen van gehanteerde berekeningswijzen (meta-informatie) kunnen in detail bekeken worden op de [website van de Emissieregistratie](#) [5].

Technische toelichting

Naam van het gegeven

Belasting van het oppervlaktewater door landbouw en natuur

Omschrijving

De belasting van het oppervlaktewater door landbouw en natuur is voornamelijk toe te wijzen aan de uit- en afspoeling vanuit het compartiment bodem. Voor lood is de jacht (loodhagel) een belangrijke bron.

Verantwoordelijk instituut

Centraal Bureau voor de Statistiek, in samenwerking met de Emissieregistratie (Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieuhygiëne, Planbureau voor de Leefomgeving, Centraal Bureau voor de Statistiek, Rijkswaterstaat-WVL, Deltares, Wageningen Environmental Research, TNO, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland)

Berekeningswijze

Voor een uitgebreide beschrijving van de berekeningsmethoden wordt verwezen naar de methodebeschrijvingen op de website van de [Emissieregistratie](#) [5]

Basistabel

Alle data opvraagbaar op [Emissieregistratie](#) [5]

Geografisch verdeling

Nederland, provincie, stroomgebied, waterschap, afwateringseenheid

Andere variabelen

Belasting oppervlaktewater, bodememissies, emissies oppervlaktewater, luchtmissies, luchtmissies volgens IPCCIn totaal circa 300 stoffenCirca 1600 emissieoorzaken en circa 1000 (individuele) puntbronnen

Verschijningsfrequentie

In mei definitieve cijfers t-2

Achtergrondliteratuur

Methoden: op de website van [Emissieregistratie](#) [5] achter Overzicht documenten
Begrippen: op de website van [Emissieregistratie](#) [5] achter Begrippenlijst

Opmerking

Omdat de uit- en afspoeling van stikstof, fosfor en zware metalen niet kan worden uitgesplitst naar landbouw en natuur afzonderlijk, is dit in deze figuur gezamenlijk weergegeven. Voor nadere uitleg over de begrippen emissies en belasting: zie: [indicator=nl0149]

Betrouwbaarheidscodering

Complex. Zie de diverse factsheets op de website van de Emissieregistratie achter 'Overzicht documenten'.

Referentie van deze webpagina

CBS, PBL, RIVM, WUR (2022). [Belasting van het oppervlaktewater door landbouw en natuur, 1990-2019](#) [9] (indicator 0103, versie 22 , 26 januari 2022). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.

Bron-URL:<https://www.clo.nl/indicatoren/nl010322>

Links

[1] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0103> [2]
https://www.clo.nl/sites/default/files/infographics/0103_009g_clo_22_nl.png [3]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-0103-009g-clo-22-nl.xlsx> [4]
<https://www.clo.nl/sites/default/files/datasets/c-0103-009g-clo-22-nl.ods> [5]
<http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/bumper.nl.aspx> [6]
[http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Factsheets/Nederlands/Uitspoeling zware metalen landbouw- en natuurbodems.pdf](http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Factsheets/Nederlands/Uitspoeling%20zware%20metalen%20landbouw-%20en%20natuurbodems.pdf) [7]
[http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Rapporten/Renaud et al. 2015 Berekening uit- en afspoeling nutri%³ABnten en zware metalen tbv ER 2013.pdf](http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Rapporten/Renaud%20et%20al.%202015%20Berekening%20uit-%20en%20afspoeling%20nutri%C3%ABnten%20en%20zware%20metalen%20tbv%20ER%202013.pdf) [8]
[http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Factsheets/Nederlands/Uit- en afspoeling nutrienten landbouw- en natuurgronden.pdf](http://www.emissieregistratie.nl/erpubliek/documenten/Water/Factsheets/Nederlands/Uit-%20en%20afspoeling%20nutrienten%20landbouw-%20en%20natuurgronden.pdf) [9] <https://www.clo.nl/indicatoren/nl010322>